

VESZPRÉMMEGYEI UJSÁG

Politikai lap. — Megjelenik minden esütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak: Egész évre 12 kor. Fél évre 6 kor.
Negyed évre 3 kor. Egy óra 1 kor.

Lelkészek, tanítók, községi jegyzők 8 koronáért kapják a lapot

Egyes szám ára a esütörtöki lapból 8, a vasárnapiból 16 fillér.

Főmunkatárs:

dr. Matkovich Tivadar.

Felölts szerkesztő és lapfoglalónos:

(fj. Matkovich László.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Kossuth Lajos-utca 22.

Csütörtökön, pénteken, vasárnap és hétfőn a lapok az utcán is árusítottak.

Jobbra-balra.

„Semmi babáni, semmi! Mindenféle szerelemnek vége szokott lenni!“ így szól a nóta. És hogy a nótának igaza van, azt bizonyítják a romániai események. Hogy szerették egymást az entente és Románia! „Életünket és vérünket Romániáért!“ — mondták az oroszok. Etették-itatták Filipescut. Ferdinánd király és Bratianu, hogy biztak egymásban! Most aztán, hogy megcsalódtak egymásban, hogy hajba kaptak! Hogy lepezik le egymás gyengeségeit, silányságait, becstelenségeit! És dobálják egymásra a kölcsönös vádak rothadt krumpliját, káposztáját, karalébáját, akár két kofa. Mi pedig nem tehetünk egyebet, mint hogy azt mondjuk: *kusz-kusz!*

Advent.

Egy hét múlva itt a Karácsony, a béke szent ünnepe, mely habár még ezuttal sem hozza meg számunkra a nagy világörgetegek gyötrelmeiből való megváltást, mégis közelebb visz bennünket a végső döntés időpontjához. Győzelmes seregeink egy része Bukarestben ünnepel s a meghódított Románia gazdag sikságain szedi számba a szinte felmérhetetlen mennyiségű hadizsákmány dús garmadát. És, noha az ellenséges államok kormányon ülő Herodesei még mindig fenik is a kést ellenünk, maguk az országok népei

már kezdenek kijózanodni, magukba szállani és kezdik belátni a további vérontás céltalanságát. A semleges államok pedig végkép kiábrándultak az ántánt hatalmasságok nagyhangu, hazug szövegeiből, belátván, hogy a kis államok védőüül feltalakodott angol-francia-muszka-olasz szövetség hogy hagyja rendre cserben a lelketlenül beugrasztott szerencsétlen védeenceket. Viszont a legmeggröztöttebb ántantpárti sajtó sem meri még csak megkísérteni sem, hogy cáfolatába bocsátkozzék a mi nagy sikereinknek, melyeknek sulya a mérleget határozottan a központi hatalmak javára billentette.

Ebben a ránk nézve kedvező helyzetben tehát nekünk csakugyan van jogunk ahhoz, hogy örvendező sóvárgással tekintsünk a betlehemi jászolhoz közeledő csillag derengő fénye elé, mely majdan nemsokára angyalok énekével fogja hirdetni, hogy megszületett a Megváltó... Talán ezuttal csakugyan a béke Megváltója.

És így, ebben a bizakodásban és lelki megnyugvásban ráérünk arra is, hogy az előző békeidőkben megszokott családi, kedves karácsonyi gondjainkkal foglalkozzunk. Mit hozzon ide, mit vigyen oda a Jézuska a karácsonyfák csillogó ágai alá?

Azt hisszük, hogy erre a bensőséges, töprengő kérdésre, a válasznak

is olyannak kell lenni, mely méltó a nagy időkhöz. A legszebb, legjobb, legmaradandóbb karácsonyi ajándék ma a hadikölcsönkötvény. Akinek csak egy kis módja van hozzá, ezt szerezzen be. Mint a keleti fejedelmek mirhát és tömjént vittek a Megváltó jászolához, vigyük mi is áldozatkészségünk ajándékát a haza oltárára, mely nem is ajándék, hanem gyümölcsöző befektetés, mely dúsan meghozza kamatait,

Advent. Jön a megváltás. Után a béke. Segítsük eljövételét. Jegyezzünk hadikölcsönt.

A Török Vörös Félhold képeslevelezőlapjait 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság (Budapest — Képviselőház.)

A háboru.

A miniszterelnöki sajtóosztály táviratai.

Höfer jelentése.

(Dec. 12.) Keleti harctér: Haderőnk tovább nyomul előre. Receannál kivituk az átkelést a Jalomitén. Az oroszok 30.000 emberre rugó veres veszteséget szenvedtek. Arz és Koves tábornokokkal szemben tehermentesítő támadások hiábavaló volt

Gyászbonzéd.

Elmondotta Veszprémmegye törvényhatósági bizottságának dec. 4-én tartott rendkívüli közgyűlésén

dr. Rédey Gyula,
címz. püspök, nagyprepost.

(Vége.)

De hogy e nagy mű megkezdésekor minő belső lelki harcokon kellett átmennie, annak csak a vesék és szívek vizsgálója, a mindentudó Isten a megmondhatója. De azt hiszem közel járunk az igazsághoz s nem vétünk sem a kötelező tisztelet, sem e mély gyászban még inkább kötelező kegyelet ellen, ha őszintén kimondjuk, hogy e lelki harcokban sokat, nagyon sokat fel kellett áldoznia. Meg kellett tagadnia ifjuságának sok kedves s bizonyára szívéhez nőtt érdekeit, tanulmányait, addig becsült tanácsadóinak egész seregét, szóval egész addigi múltját s rálépni egy egészen új, neki egészen szokatlan új utra, melynek célhozneveltetése és uralkodása közben komoly, általa nagyrabecsült s az országlás művészetében tekintélyeknek tartott férfiaktól annyi komoly figyelmeztetést, annyi óvást hallott. De ő nem habozott, becsületet lélekkel és elhatározással rálépett az új utra, melynek célhozneveltetéséről a veszedelmekben tett tapasztalása meggyőzte. Ugyszólván önmagától vált meg, midőn e fordulatra határozta el magát. S amint ő e lépésével megvált multjától, népei is a feledés sötét fátyolát vetették a

mult s uralkodó s népei megtalálták egymást a közös becsülésben s ami ennél sokkal több: a közös szeretetben. A „viribus unitis“ jelige így lett valósággá.

Mert mikor a felismert uton eljutott életének ama nagy történelmi eseményéhez, hogy Szent István koronájával a fején, annak királyi palástjával vállain, kezében a szent király kardjával fellovagolt a koronázási dombra, hogy a kezében levő karddal a világ négy tájéka felé suhintva, külsőleg is jelezze, amit esküjében szentül megfogadott, hogy Szent István koronájának birtokállományát a világ bármely oldaláról jövő ellenséggel szemben meg fogja védelmezni, Magyarország színe-javának, — mely e jelenetnek szemtanuja volt, — ajkáról felhangzott az egetengő „éljen a király“ kiáltás s az ünnepelő közönség s vele egész Magyarország a szemekbe felszökő örömkönyecseppen keresztül már nem Ausztria császárat, I. Ferenc Józsefet látta maga előtt, hanem a legelső magyar embert: a királyt.

E nagy, e történelmi pillanatban az öszbirodalom, melynek büszke homlokzatán ott csillogott aranybetűkkel a sokatígertó jelszó: viribus unitis, egyesült erővel, — véglegesen összeomlott — hogy a legnagyobb valószínűség szerint soha többé föl ne támadhasson. De a jelszó: viribus unitis, mely az összeomlott öszbirodalom sirján a történelem legkegyetlenebb szatirja lett volna;

ime akkor öltött testet, akkor lett eleven valósággá, mikor az öszbirodalom ketté vált s a történelmi jogfolytonosság történelmi ereje visszaállította a kettős monarchiát, melynek életereje épp e világháboru zivatarában állja ki a tűzpróbát s ejti bámulatra a világot.

Ezért őszinte, mély és minden bizantinus képmutatástól ment az a gyász, melyet elhunytá fölött nemcsak népei, de egész Európa minden jobbjai őszintén éreznek.

Cuique suum: mindenkinek a magáét. Ezt a jelígt olvasam épp a napokban egy németbirodalmi őrnagy ugynevezett pikkelyes sisakjának előrészén emblema alakban aranyozott reliefbetűkkel írva. Cuique suum! Alig van az emberi szótárban két szó, melynek összetétele annyit fejezzen ki, mint e két szó. E két szó, tek. törvényhatósági bizottság! Benne foglaltatik a két legnagyobb parancsolat: az embernek kötelességei Isten mint teremője s embertársa, mint felebarátja iránt. A két nagy parancsolat, melyektől — mint az Üdvözítő isteni ajka mondá: függ a törvény és a proféták!

„Cuique suum“ igazán méltó jelige egy oly birodalom harci sisakján, melynek győzelmes hadai egy felzudult világgal szemben védik az egész emberiség legszentebb jogaát.

„Cuique suum“, ez volt az ő hosszú uralkodásának is vezérszavára, s ez a nagy igazság alapja a gyásznak is, melyet iránta minden igaz embernek éreznie kell.

Német jelentés.

(Dec. 12.) Nyugati harctér: Az Argonokban szétrombottuk a franciák állásainak egy részét.

Bolgár jelentés.

(Dec. 12.) Román front: Megszálltuk az egész Duna-partot Tutrakán és Csernavoda között.

Höfer jelentése.

(Dec. 13.) Keleti harctér: Az Urzicem—Mizil vonalig nyomultunk előre. Naponta több ezer fogoly. Valeputra magaslaton oroszok éjjeli támadásai összeomlottak.

Német jelentés.

(Dec. 13.) Nyugati harctér: A tüzérségi tevékenység általában kissé fokozódott.

Höfer jelentése.

(Dec. 14.) Keleti harctér: A Jalomnita mellett megtörtük az ellenség ellenállását és 4000 folyót ejtettünk.

Bolgár jelentés.

(Dec. 14.) Macedon fronton győnye gyűlt. Román front: A Jaiomita több pontján átkeltünk.

Adjunk meleg ruhát és cipőt a menekülteknek!

Az új király.

Fiatal királyunk itt volt Budapesten. Ez alkalommal csak rövid időre ugyan, de e rövid idő alatt a kiérdemelt szeretet és ragaszkodás annyi szálalával fűzte magához a magyar hazafiak szívét, hogy az tőle elszakadni nem fog soha.

A fogadtatások.

A két Ház elnökségének, a fővárosnak és a legfőbb igazságügyi szerveknek fogadása alkalmával a jóindulatnak annyi kötelező kijelentéseit tette meg, amelyek elégséges garanciát nyújtanak a jövőre nézve, mert noblesse oblige! És ő nemes! Nagyon nemes!

Megelőzés.

A gróf Apponyi által benyújtott hitlevél tervezetben az is befoglalattott, hogy

A pártatlan történelem meg fogja róla állapítani: hogy a kiválasztottak közé tartozott, kiket a Gondviselés a maga nagy céljainak megvalósítására küld a nemzeteknek. Ha eddig lehetett volna még eziránt kétség, a most szemünk előtt lefolyó világháborúban végzett teljesítményei a kettős monarchiának meggyőzőnek a legskeptikusabb elmét is e vélemény igazságáról. A Gondviselés pedig kiválasztottjait, mint Mózes és népét mindig a Vöröstengeren: a szenvedések, a megpróbáltatások vöröstengerén át vezeti az ígért földje felé; amelynek határaihoz az ut rendszeren csak hosszú, minden türelmeipróbára levő lakatlan sivatagon, vízben, élelemben és üdítő oázisban szükölködő pusztaságon át vezet. És a vezetőik sorsa is rendszeren Mózes sorsa.

Ők csak messziről, mint Mózes, a Nebo hegy ormáról láthatják az ígért földjének zöldelő, buja füvel benőtt halmait, dus erdőkoszorúta hegyeit s virágtengerben uszó mezőseit; de megtörő, a halál álamára már lehunyni készülő szemükbe belerögződik ez a kép, melynek látásáért éltek és dolgoztak, szenvedtek és küzdöttek, járták a kietlen sivatag útjait. S e képpel bucsuznak a földtől, melyért éltek s melynek vigasztaló ígézetét magukkal viszik az örökkévalóságba.

Az örökkévalóságba! Tek. Törvényhatósági Bizottság! Én úgy képzem, hogy valahol a vértől annyiszor áztatott lengyel föld-

a király kötelező nyilatkozatot tegyen, hogy az év jelentékeny részét Budapesten tölti az udvarával együtt és hogy a trónörökös Magyar szellemben neveltetni. A tapintatos fiatal király megelőzte e kérdésnek a hitlevélbizottságban leendő tárgyalását, mert felhatalmazta gróf Tisza Istvánt, hogy a bizottság előtt kijelentse, hogy a *kivánsággal egyetért* s a háború végéig az év jelentékeny részét Budapesten szándékozik töltetni. A trónörökös nevelésére vonatkozó kívánságot is helyesnek tartja. Apponyi erre kijelentette, hogy visszavonja eme részt a hitlevél javaslatából, ha a miniszterelnök bizottságban tett kijelentéseit a képviselőházban megismétli, amire az utóbbi vállalkozott is. Ime! A magyar nemzet régi óhajátasát önként teljesíti a király. Csak aztán Károlyiék is gondolják meg, hogy nem kell azt a fát rázogatni, amely önként hullatja a gyümölcsét és ne essenek abba a hibába, hogy mikor valaki az újat mutatja, az egész kezét akarják.

Vármegyeink és a koronázás.

Az új királyi pár koronázásán természetesen Veszprémvármegye törvényhatósága is képviseltetni fogja magát. Eddigi megállapodások szerint a vármegye képviselőiben Hunkár Dénes főispán, dr. Véghely Kálmán alispán és Hunkár Béla, a főispán fia, mint zászlótartó, fognak a koronázáson részt venni.

Nemes vármegyénk azonban nem csupán e nyilvános szereplés révén lesz vonatkozásban a koronázással, hanem egy hagyomány révén is, amelynek nyomai szintén megtalálhatók lesznek a bekövetkezendő koronázás történelmi okmányaiában. Ősi, bevett szokás ugyanis, hogy a királydombhoz, a melyen a király az ország határai felé a négy végéig megteszi, az ország minden vármegyéje küld egy kisebb mennyiségű földet, azt jelezvén ezzel, hogy az ország földjét, amelyen trónja nyugszik, meg fogja mindenkori és mindenki ellen védelmezni. Sándor János helytartó miniszter ama körúton, mellyel a vármegyéket a föld beküldésére felhívja, hangsúlyozza, hogy mennyire időszerű e szép ősi szokás megújítása most, midőn a koronázandó fiatal király tényleg és valószínűleg saját személyében részt vett északon és délen is az ország védelmében. Azt az 5 kiló földmennyiséget, amelyet Veszprémvármegye területéről küldenek, a következő helyeken gyűjtette össze vármegyénk alispánja:

1. Csatáron, ahol Szent István király megverte Kupa vezért. 2. Péth pusztán, ahol a honfoglaláskor először jelent meg a megye területén Usubu vezér. 3. A veszprémi vármegyén, amely Szent Istvántól kezdve a török időkig mindig nevezetes szerepet játszott. 4. Szentkirályszabadján, mely egyik legrégebbi Árpádokri telep. 5. Szentgálon, a legrégebbi nemes kir. vadászok községében. 6. Várpalotán Corvin Mátyás varkastélyának kertjében. 7. Nagyvázsonyban, Kinizsi várának romjai között. 8. Enyingen, enyingi Török Bálint kertjében. 9. Zirczen, mint a keresztény kultúra egyik legősibb helyén. 10. Berhidán, ahol Rákóczi Ferenc kiadaggyútlést tartott.

Koerber.

Néhány heti pünkösdi királykodás után megbukott Koerber osztrák miniszterelnök, a meggyilkolt gróf Stürgkh Károly hivatalbeli utóda. Találgatják és magyarázgatják bukásának okait, amelyekre nézve egy nagyon beavatott politikai lényegében a következő véleményét nyilvánította. Koerber, aki kicsiny eszközök csoportosításával dolgozott, kreizerosból vitte nagykereskedőségig, nem akarta állni ama megállapodások egy részét, ami a Stürgkh-kabinet által a mi kormányunkkal új kiegyezésre nézve történt annak életében. revidálni akarta azokat s hogy a monarchiában ne Magyarországra essék a tulsuly, minden áron fel akarta kelteni az osztrák parlament életét. A fiatal király azonban azon szempontból kiindulva, hogy két országa között ne rivalitás, hanem megértés legyen, különösen a mai kritikus viszonyok között, Koerber urnak hamarosan kiadta az utat. Persze, Koerbernek, az apró-cseprő politikai fineszek, intrikák, cselék és csinyekből összerakott mozaik politikai egynésége össze kellett hogy törjön a gróf Tisza István márványból faragott nagy államférfiúi alakjával való összecitkőzésnél. Dicsőség annak a királyi ifjúnak, aki ezt megértette és elősegítette.

Zongorát

keresek megvételre

Cím: Szalai Mór Veszprém.

ről felszállt egy fehér királyi sas, melynek százados szibériai börtönét csak a mult napokban nyitotta meg a világ két leglovagiasabb uralkodójának nemetszabadi keze. Ez a fehér királyi sas felszállt erről a véráztatott földről s repült egyenesen a gondolat sebességével Ausztria fővárosa, Bécs felé s azon áll a schönbrunni császári parkba s ott leszállt a „Gloriette” tetejére s várt csendesen valamire. S mikor este kienekor valahol a schönbrunni császári kastély mellékszárnyán megszólalt a kukik, ez a királyi fehér sas odaszállt a palota egyik erkélyére s figyelve nézett egy kivilágított ablakot. Pár percre ezen ablakon kirepült riadtan egy kis fehér galamb; a sas egy lendülettel mellette termelt, óvatosan bevont karmaival elfogta ezt a kis riadt galambot s magához, meleg kebléhez ölelte úgy, mint ahogy a fiatal anya öleli keblére elsősülött csecsemőjét, — vitte föl a mérhetetlen magasságba.

Ah, ez a sas jól ismerte a mérhetetlen magasságú szédítő utját. Megjárta ő azt már többször. Ez uton vitte ő a magyar sziveknek is annyira kedves szent Hedvig lelkét, szent Kázmér és a jagellók nagy királyait is s azután a muszkaverő Báthory István, a törökverő s Bécsset felszabadító Szibiaszky Jánosét. Félelem nélkül szállt, úgy érezte: hogy ezek várják már őt ottfele nagy vágyakozással. Ott alant még hallgatott a „De profundis”, nem szólalt meg még a „Mise-

rere”. Sietett, hogy elsőnek érkezék. És elkésett mégis! Mire fölért a mennyek tündöklő csarnokába, azt megtöltötte már egy térdre borult mártír-nemzet hálát adó imádsága és örömujjongó himnusza.

A sas odarepült egyenesen az irgalom Atyjának trónja elé s letele a kis megrémült galambot annak lépcsőjére s azután ránézett arra a másik sasra, mely ott jó ismerőse volt neki már előbbi útjaiból s mely ott áll most is gazdája, szent János oldalán, kinek lelkével repülte át egykor az apokalipszis emberi elmének mérhetetlen mélységeit és magasságait. S a két sas egyszerre kérd pillantással fordult az irgalom örök Atyjához, hogy fogadja keblére azt a trónja szamályán vergődő, megrémült kis galambot.

És hisszük, hogy keblére fogadta. Hiszszük, hogy az Ur, ki a földi koronákat osztogatja, az ő kikutathatatlan bölcsessége szerint, minden előzetes érdemek nélkül; aki azonban a mennyei örök dicsőség koronáját egyként adja királyoknak és alattvalóknak, de csak a már megszerzett érdemekért: megadja ennek a szegény megrémült kis galambnak is az itthagott földi koronák helyett az örök dicsőség azon hervadhatlan koronáját, melynek legszebb gyöngyei azok a verejtékcseppek, melyeket a mások boldogulásáért végzett önzetlen munkában hullattunk s legfényesebb gyémántjai azok a könnyek, melyeket irgalmas kézzel mások szeméből töröltünk le.

— 1.300.000 korona. E cím alatt előző számunkban megírtuk és méltattuk, hogy Veszprém vármegye közgyűlése 1.300.000 koronát jegyzett az árvák pénzéből az ötödik hadikölcsönre. Most Takách Adám, Veszprém vármegye árvaszékének lelkes, hazafias elnöke egy körrendeletet bocsátott ki a községi előljárásokhoz, melyben többek között a következők is foglaltak: „A gyámhatóság megütközéssel tapasztalja, hogy a gyámok és gondnokok, nemkülönben a nagykorúak nem jegyznek hadikölcsönt. Ezt annak kell tulajdonítani, hogy a községek előljárásai, különösen a községi és körjegyzők nem világosítják fel kellően az érdekelteket a hadikölcsön biztonsága és nagy kamatozásával járó előnyeiről és a gyámhatóság ez irányban kiadott rendeleteit nem hajtják végre.“

„Felhívja tehát Veszprémvármegye árvaszéke a községi és körjegyzőket, hogy a 19800/1916. szám alatt kiadott hirdetményt, s a jelen körrendeletet azonnal dobszó útján és nyílt helyen kifüggesztés által minden községben hozzák a lakosság tudomására, ezenkívül az egyes gyámok- és gondnokokat, úgy az önjogúságukat éri gyámpénztári készpénzzel rendelkezőket személyesen is figyelmeztessék a hadikölcsön biztonságára és magas kamatozására, s minden munkásságukat arra fordítsák, hogy az árvák és gondnokoltak ezen kiváló előnyös pénzhelyezési módot minél nagyobb számban és összegben vegyék igénybe.“

— **Házvétel.** Egy kisebb egytákos, jókarban levő ház megvételre kerestetik. Ajánlatok Vár-utca 2. sz. alatti nyomdában adandók le.

Mindenki vegye meg a a Nemzet Háza időreform emléklapját.

HARMÓNÍUMOT

keres megvételre
Szalai Mór Veszprém.

HIRDETÉSEKET FÖLVESZ A KIADÓHIVATAL.

KURTZ GYULA VESZPRÉMBEN és PÁPÁN

Új és használt
zongora, pianino, harmonium
és cimbalom raktára.

Kölcsönzések, javítás- és
hangolások helyben és
vidéken is teljesíttetnek.

Avult hangszerek újakért becseséltetnek.

Nemzetközi Halottszállítási Iroda

Budapest, VI. Andrásy-út 11.

Telefon 167-30.

Exhumál gyorsan és olcsón.

Minden felvilágosítást készséggel ad.

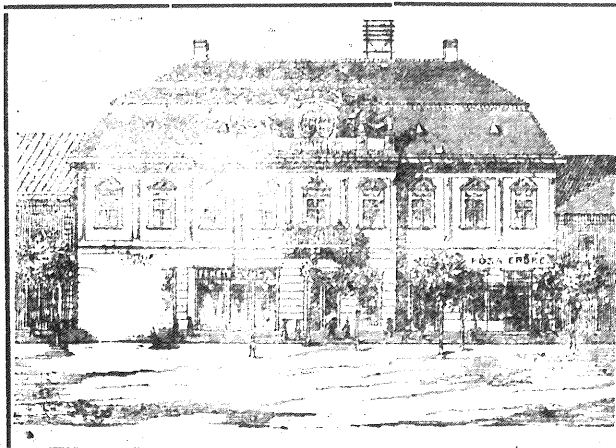
Adakozzunk az elesett hősök
özvegyei és árvái javára!

Névjegyek, stb.

mindenféle

könyvnyomdai

munkákat

izlésesen

és

jutányosan

készít

PÓSA ENDRE könyvnyomdája

VESZPRÉM, Rákóczi-tér 3. szám. (Saját ház.)

Könyvkereskedés.

(Telefon 93.)

Könyvkötészet.